

Sygn. akt V CZ 83/16

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Monika Koba

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku Gminy Miasta J.

przy uczestnictwie T.P. i M.P.

o stwierdzenie nabycia spadku,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 18 stycznia 2017 r.,

zażalenia uczestników postępowania T.P. i M.P.

na postanowienie Sądu Okręgowego w K.

z dnia 4 maja 2016 r., sygn. akt III Ca .../15,

uchyla zaskarżone postanowienie i pozostawia orzeczenie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu uczestnikom w postępowaniu zażaleniowym Sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

W sprawie z wniosku Gminy Miasta J. o stwierdzenie nabycia spadku z udziałem T.P. i M.P. Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 4 maja 2016 r. umorzył postępowanie apelacyjne wywołane apelacją uczestnika T.P. od postanowienia Sądu Rejonowego w J. z dnia 25 sierpnia 2014 r.

Powyższe postanowienie zaskarżył zażaleniem uczestnik postępowania zarzucając naruszenie art. 355 § 1 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c. i wnosząc o uchylenie zaskarżonego orzeczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie. Wedle uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia konieczność umorzenia postępowania wynikała z faktu, że przedstawiona do rozpoznania Sądowi Okręgowemu apelacja została prawomocnie odrzucona postanowieniem Sądu Rejonowego w J. z dnia 2 stycznia 2015 r. Zdaniem Sądu Okręgowego późniejsze przywrócenie przez Sąd Rejonowy, na wniosek uczestnika, terminu do usunięcia braków apelacji nie mogło w tej sytuacji wywołać skutków prawnych. Z tego też względu zdaniem Sądu Okręgowego znaczenia nie miało także sporządzenie przez Sąd Rejonowy dwóch kopii wniesionej apelacji.

Ze stanowiskiem Sądu Okręgowego nie sposób się jednak zgodzić. Należy bowiem wskazać, że uczestnik postępowania został zarządzeniem przewodniczącego w Sądzie Rejonowym wezwany do uzupełnienia braków formalnych wniesionej apelacji, w tym m.in. do złożenia trzech odpisów apelacji. Na skutek nieuzupełnienia tego braku postanowieniem z dnia 2 stycznia 2015 r. Sąd Rejonowy odrzucił apelację uczestnika. Uczestnik działając bez kwalifikowanego pełnomocnika złożył wniosek z dnia 22 stycznia 2015 r., w którym z jednej strony wnosił o „przywrócenie tej apelacji” (k. 183), z drugiej zaś o przywrócenie terminu „do złożenia odpowiedniej i kompletnej apelacji” (k. 183 v). W aktach znajduje się także wniesiony przez uczestnika w dniu 23 kwietnia 2015 r. a nierozpoznany wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia na postanowienie o odrzuceniu apelacji (k. 195). Na skutek tych

czynności Sąd Rejonowy postanowieniem z dnia 4 maja 2015 r. przywrócił uczestnikowi termin do usunięcia braków apelacji i nadał bieg wniesionej apelacji.

Niewątpliwie należy zgodzić się z Sądem Okręgowym, że Sąd Rejonowy błędnie przywrócił termin do uzupełnienia braków apelacji, skoro uwzględnienie takiego wniosku było już bezprzedmiotowe w kontekście uprawomocnienia się postanowienia o odrzuceniu apelacji. W doktrynie i w orzecznictwie przyjmuje się zaś, że wniosek o przywrócenie terminu jest niedopuszczalny, jeśli czynność, która ma być dokonana w wypadku jego uwzględnienia nie jest już aktualna. Taka sytuacja zachodzi zaś w razie zgłoszenia wniosku o przywrócenie terminu do uzupełnienia braków formalnych lub fiskalnych środka odwoławczego po jego prawomocnym już odrzuceniu (por. w tym kontekście orzeczenie SN z 5 listopada 1957 r., 2 CR 1100/56, OSPiKA 1959, nr 3, poz. 71 oraz uzasadnienie uchwały z 31 maja 2000 r., III ZP 1/2000 (OSNC 2001, nr 1, poz. 1). Trzeba jednak wskazać, że uczestnik postępowania w tym samym piśmie, którym wnosił o przywrócenie terminu do uzupełnienia apelacji wnosił także o jej przywrócenie, co należy - zgodnie z założeniem o ograniczonym formalizmie w przypadku wykładni treści czynności pisemnych stron (art. 130 § 1 zd. 2 k.p.c.) - uznać za wniosek o przywrócenie terminu do jej wniesienia. Wydaje się więc, że działanie Sądu Rejonowego polegające na sporządzeniu dwóch kopii apelacji oraz nadanie jej biegu łącznie z przedstawieniem akt Sądowi Okręgowemu stanowiło wyraz tego, iż Sąd Rejonowy - mimo odmiennego sformułowania sentencji - w rzeczywistości przywrócił uczestnikowi termin do wniesienia apelacji. Założenie to jest tym bardziej uzasadnione, że Sąd Rejonowy nie rozpoznał zawartego w aktach sprawy wniosku o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia od postanowienia o odrzuceniu apelacji. Wniosek taki jest zaś bezprzedmiotowy wtedy, gdy uzna się za skuteczne przywrócenie terminu do jej wniesienia. Oczywiście przeszkodą w przyjęciu takiego stanowiska może być wskazany w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia fakt, że uczestnik wraz z wnioskiem o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji nie wniósł jej ponownie. W sytuacji takiej powinno jednak dojść do wezwania uczestnika do uzupełnienia braku formalnego wniosku przez jednoczesne dokonanie czynności, której wniosek dotyczy. W przeciwnym razie, uczestnik miał pełne prawo uznać, że jego wniosek o przywrócenie terminu został uwzględniony.

Sąd Okręgowy umarzając postępowanie apelacyjne zachował się zaś niekonsekwentnie, gdyż z jednej strony uznał, że postanowienie o odrzuceniu apelacji jest prawomocne, a w sprawie doszło jedynie do bezskutecznego przywrócenia terminu do jej uzupełnienia, z drugiej zaś w ogóle nie odniósł się do zawartych w aktach sprawy wniosków o przywrócenie terminu do wniesienia apelacji i wniesienia zażalenia na postanowienie o jej odrzuceniu. W konsekwencji pozbawił uczestnika postępowania możliwości uzupełnienia braków wskazanego wniosku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie (art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).